

Ime:	
Razred/Godina:	

Standardizirani prema kompetencijama orijentirani pismeni
ispit zrelosti / ispit zrelosti te diplomski ispit

7. svibnja 2018.

Hrvatski

Vrlo štovani kandidat! Vrlo štovana kandidatkinja!

U okviru ove klauzure pred Vama su ukupno tri tematska paketa s po dvije zadaće. Odaberite jedan od tri tematska paketa i obradite obje zadaće uz odabranu temu.

tematski paketi	zadaće
1. Književnost – umjetnost – kultura	Hrvoje Hitrec: Smogovci interpretacija teksta (450 do 550 riječi) 1 privitak (ulomak iz romana)
	U ime ljubavi sažetak (270 do 330 riječi) 2 privitka (članci)
2. Borba	Životni cilj govor (360 do 440 riječi) 1 privitak (komentar)
	Građanska hrabrost otvoreno pismo (360 do 440 riječi) 1 privitak (članak)
3. Popularnost	Problemi novih generacija rasprava (405 do 495 riječi) 1 privitak (članak)
	Nakitom do uspjeha pismo čitatelja (315 do 385 riječi) 1 privitak (članak)

Za obradu Vam stoji na raspolaganju 300 minuta radnog vremena.

Zadaće se mogu obraditi neovisno jedna od druge.

Koristite plavu ili crnu kemijsku olovku ili pero koje nije moguće izbrisati!

Koristite isključivo papir koji ste dobili od nas! Sve što piše na listićima, a nije precrtano ubraja se u ocjenjivanje. Precrtajte sve bilješke na papiru!

Napišite na svaki list papira svoje ime i broj stranice u tekućim brojevima! Navedite broj odabranog tematskog paketa i naslov dotične zadaće!

Ukoliko radite kompjutorom, uredite prije početka priglavljeni redak u kome piše vaše ime i broj stranice.

Kao pomoćno sredstvo dozvoljeni su tiskani, a ako radite kompjutorom i elektronski rječnici. Korištenje (tiskanih ili online dostupnih) enciklopedija ili elektronskih informacijskih izvora nije dozvoljeno.

Uz bilježnicu morate predati i sve dodatne listove papira koje ste koristili.

Vaš se rad ocjenjuje prema sljedećim kriterijima:

- sadržaj
- struktura teksta
- stil i izražaj
- normativna jezična ispravnost

Puno uspjeha!

Tema 1: Književnost – umjetnost – kultura

Zadatak 1

Hrvoje Hitrec: *Smogovci*

Napišite interpretaciju teksta!

Pročitajte ulomak iz romana *Smogovci* (1976.) Hrvoja Hitreca (privitak 1).

Napišite **interpretaciju teksta** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Svojim riječima sažmite tekst!
- Analizirajte jezik i strukturu teksta!
- Okarakterizirajte glavne likove Dunju i Mazala!
- Protumačite ponašanje glavnih likova u odnosu na njihovu zaljubljenost!

Napišite 450 do 550 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 1 / Privitak 1

Hrvoje Hitrec: *Smogovci* (1976.)

LJUBAVI

napisao je Mazalo na papirić i dobacio ga Dunji.

Ona kriomice pročita, osmjehne mu se i napiše na istom papiriću:

VOLIM TE

on pročita, osmjehne joj se svojim konjskim zubima i napiše: 5

I LOVE YOU

Uostalom, bio je to sat engleskog, pa je bio red da se i piše engleski. Kad je dobila papirić, Dunja napiše:

DARLING... KISS.

Onda se on osmjeli i načrčka: 10

I WANT YOU

a ona se nasmiješi i napiše zlobno:

NOTHING BEFORE MARRIAGE

što njega rastuži, ali je sat srećom bio gotov, pa su izašli. Dogovorili su se da idu u kino od četiri, što je bilo malo prekasno za Žandara, ali je ona ipak obećala da će doći. 15

Mazalo, jedan od Vrageca, točnije treći po redu odozgo, imao je jednu žicu dotad sasvim nepoznatu u obitelji Vragec: bio je lud za slikanjem. A osim toga bio je lud i za Dunjom.

Njih su dvoje bili općepoznati i općepriznati par iz VIII b razreda i stvarno ih je bilo lijepo vidjeti zajedno, a bili su i sasvim solidni đaci, osim što je Mazalo tresnuo jednu godinu, no to je bilo u davnim vremenima, gotovo potpuno zaboravljenim. 20

Poslije ručka nešto je, naravno, mazao u kuhinji. Ustvari, htio je oprati posuđe, jer je na njemu bio red, ali kad ga je maknuo sa stola, privuklo ga je ono što je ostalo: pola štruce kruha, dvije jabuke i stakleni pehar... Pa umjesto da pere, on otvori blok i uskoro prebaci sve stvari sa stola na papir, ali... 25

Ali koliko su sočnije bile njegove jabuke, koliko svježiji kruh, a plavkasti bokal orosio se pod njegovim kistom od hladnoće tek zagrabljene vode. I stolnjak je bio nekako drukčiji, pa Pero, koji se upravo odnekud doklatario, zadivljeno zazviždi, ali se na vrijeme sjeti da to nije njegov stil, pa samo kucne prstom po zubima i reče : 30

– Mažeš, mažeš...

I onda, ne očekujući odgovor, zaključi:

– Maži, maži. 35

I ode.

Tek tada Mazalo pogleda na sat i vidje da je četiri prošlo. Baci blok na stol, na brzinu se počešlja, opere nekoliko zuba, a ostale ostavi za kasnije, i istrči. Dunja ga je čekala duboko uvrijeđena, na uglu na kojem su se uvijek sastajali, a on se ispričavao mucajući, pa su lutali gradom do pola šest i tek tada otišli u kino.

40

Dunja dade Mazalu svojih pet dinara, a Mazalo odnekud iscijedi isto toliko i kupi karte. [...]

Mazalo reda radi zapita Dunju bi li htjela bombona, a bio je sretan kad je ona rekla da ne bi, jer više stvarno nije imao ni kinte, i onda su otišli na balkon, gdje je ipak bilo dosta tiho, naročito u zadnjem redu, i gdje su se mogli lijepo ljubiti a da im nitko nije dosađivao, to više što su se i ostali u zadnjem redu uglavnom ljubili. [...]

45

Izvor: Hitrec, Hrvoje (1976.): *Smogovci. Romančić za nešto stariju djecu i prilično mladu omladinu.* Zagreb: Mladost, str. 23–25, skraćeno.

Objašnjenje riječi:

dinar: Dinar, Währung im ehemaligen Jugoslawien

doklatariti (*razg.*): daherlaufen

imati žicu (*razg.*): eine Fähigkeit haben

iscijediti: auswinden, auswringen

kinta (*razg.*): Geld

kriomice: heimlich

mazati, -žem, -zao, -zala: schmieren, klecksen

načrčkati (*razg.*): kritzeln

orositi: beschlagen

osmjeliti se: sich erkönnen, wagen

pehar: Krug, Pokal

štruca (*razg.*): Brotlaib

tresnuti godinu (*razg.*): durchfallen, ein Schuljahr wiederholen

zagrabljena voda: eingeschenktes Wasser

DODATNE INFORMACIJE:

Žandar: *hier* Dunjas Vater

Hrvoje Hitrec (Zagreb, 1943.): suvremeni je hrvatski pisac za djecu i mladež. Po romanu *Smogovci* snimljena je vrlo popularna serija.

Tema 1: Književnost – umjetnost – kultura

Zadatak 2

U ime ljubavi

Napišite sažetak!

Situacija: Pročitali ste članak o građevinama koje su se izgradile u ime ljubavi. Za nastavu likovne kulture trebate dati sažetak koji će biti dostupan učenicima i učenicama Vašega razreda.

Pročitajte članak *U ime ljubavi* Zrinke Radić iz časopisa *Modra lasta* iz veljače 2014. godine (privitak 1) i članak *Kapelica Kamenitog križa – jedan od simbola Osijeka* s internetske stranice *osijek031.com* od 7. kolovoza. 2014. (privitak 2).

Napišite **sažetak** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Navedite gdje se mogu naći poznate građevine izgrađene u ime ljubavi!
- Svojim riječima prikažite zašto su se te građevine zapravo izgradile!
- Istražite koji su tragovi ljubavi ostali do danas i kako se koriste!

Napišite 270 do 330 riječi! Jasno označite odlomke!

Otkrij kakve su čarobne građevine gradili zaljubljeni jedni drugima

U ime ljubavi

Zbog ljubavi osvajali su se planinski vrhunci i ispisivale poruke na velikim stadionskim displejima, abdicirali su kraljevi i predsjednici. Zbog ljubavi i slomljenoga srca vodili su se čak ratovi i gubili životi. No zbog ljubavi su jednako tako nastala i neka od najljepših i najdragocjenijih umjetničkih djela, pjesama, romana, skladbi, perivoja i građevina.

Zrinka Radić

Taj Mahal, Indija

Jedna od najljepših građevina svijeta nalazi se na prestižnoj UNESCO-ovoj listi svjetske kulturne baštine i smještena je u Agri, gradu u indijskoj saveznoj državi Utar Pradeš. Dao ga je sagraditi mogulski vladar, šah Džahan, u spomen na svoju prerano preminulu obožavanu suprugu Mimitaz Mahal. Gradnja je počela 1632., potrajala je 22 godine, a rezultat je krunski dragulj svjetske arhitekture koji svake godine dođe vidjeti više od tri milijuna posjetitelja.

Dvorac Lastino gnijezdo, Ukrajina

Blizu Jalte, grada na Crnome moru, nalazi se predivan dvorac nastao doslovno zbog ljubavi. Sagrađen je 1912., izgleda nevjerojatno romantično, a o njegovu nastanku postoje brojne legende koje datiraju još od srednjeg vijeka. Jedna od najljepših i najpoznatijih legendi jest ona o ruskom generalu koji je svojoj ljubavi podigao romantičnu kuću na obodu litice. Kako je dvorac namijenjen isključivo

skrivanju zabranjenih ljubavnika, nije čudno što se zove „dvorac ljubavi“.

Dvorac Kellie, Malezija

Najstariji dvorac u Maleziji nalazi se u mjestu Batu Gajah, a nosi naziv Kellie jer je njegovu gradnju inicirao bogati škotski plantažer William Kellie još davne 1915. Razlog je beskrajna ljubav prema supruzi Agnes, koja je čeznula za zavičajem. U znak svoje vječne ljubavi osmislio je za nju velebno zdanje u kojem su se prepletali grčko-romanski, maorski i indijski stil.

Dvorac Boldt, New York

Može li biti romantičnije? Na Valentinovo 1905. bogati je Amerikanac George Boldt ljubljenoj supruzi Luizi darovao imanje na području New Yorka zvanome Tisuću otoka. Centralno zdanje s dvorcem u viktorijanskom stilu smješteno je na otoku Heart (srce). Nažalost, Luiza je umrla prije nego što je kompleks završen. George više nikad nogom nije kročio na otok, no u dvorcu se održavaju romantična vjenčanja.

Svjetionik Savudrija, Istra

Najsjeverniji i najstariji hrvatski svjetionik iz 1818. dao je sagraditi austrijski grof von Metternich, koji se na nekom balu zaljubio u tajanstvenu crnku iz Savudrije te smislio kako će se na svjetioniku nedaleko od Umaga sigurno moći sastajati sa svojom draganom. Svjetionik je, okrutnom igrom sudbine, završen baš u isto vrijeme kad je djevojka umrla, a grof se, shrvan tugom, više nikad nije vratio na to mjesto.

Kula Toreta, Silba

Usred slikovite Silbe, najsjevernijeg otoka Dalmacije, uzdiže se Marinića toranj, ili toreta. Iza uske, okrugle kule sagrađene „od živoga kamena“ krije se neobična ljubavna priča o kapetanu Petru Mariniću iz 19. st., kojeg njegova zaručnica, ljepotica Antonija Mauro, nije čekala da se vrati s mora, nego se udala za drugoga. Kapetan je odlučio čekati da se njena kći istoga imena i ljepote zaljubi u njega i postane mu ženom. Iz svoje su kamene torete zajedno sretno gledali otok, more i brodove.

Znaš li...

- Nakon što je osvojio Korakesion (danas Alanya), Marko Antonije darovao ga je iz ljubavi Kleopatri, a na brdu je sagradio dvorac koji je iz zraka nalikovao orlu raširenih krila. Kao uspomena na njihov medeni mjesec ostala je gradska plaža koja se i danas zove Kleopatrina plaža.
- Engleski kralj Edvard I., slomljen smrću supruge Eleonore, naredio je 1291. da se svaka od postaja na putu do njena posljednjeg počivališta obilježi križem. Otud naziv Charing Cross za raskrižje koje se i danas nalazi u središtu Londona.
- Prema jednom od tumačenja, viseći vrtovi Babilona, koji su se smatrali jednim od sedam svjetskih čuda, dao je sagraditi babilonski kralj Nabukodonosor II. za svoju ženu Amitis iz Medije koja je čeznula za svojom domovinom. ■

Izvor: Modra lasta, broj 6, 2013./2014., str. 4–6.

Objašnjenje riječi:

abdicirati: abdanken

čeznuti, -nem, -nuo, -nula: sich sehnen

kročiti: schreiten

lasta: Schwalbe

litica: Felsen, Klippe

obod: Rand, Kante

perivoj: Lustgarten, Parkanlage

shrvan: niedergeschlagen

skladba: Komposition, Musikwerk

svjetionik: Leuchtturm

veleban, -bna, -bno: herrlich, prachtvoll

zdanje: Gebäude, Bau

Kapelica Kamenitog križa – jedan od simbola Osijeka

M.M.

Kada je prije nešto manje od godinu dana, prošloga rujna, kapelica Kamenitog križa vraćena na svoju izvornu lokaciju, pored zgrade Eurodoma u Trpimirovoj ulici, bio je to dirljiv prizor za mnoge Osječane.

Naime, kapelica Kamenitog križa, poznata i pod nazivom Kapelica nesretnih ljubavi, morala je biti izmještena kako bi se sačuvala tijekom gradnje Eurodoma. Preseljena je preko ceste, na istočnu stranu Trpimirove, a onda vraćena na unutrašnji trg kompleksa Eurodom, gotovo na isto mjesto gdje je kroz dugu povijest i stajala.

A povijest ove kapelice uistinu je duga i vrlo zanimljiva. Kapelica je jedna od najstarijih klasicističkih građevina u Osijeku, sagrađena je 1780. godine, a podigao ju je jedan osječki trgovac u spomen na mladića obješenog u njezinoj neposrednoj blizini. Naime, ostala je zabilježena legenda o mladiću kojeg je policija uhvatila u kasnim noćnim satima i optužila za ubojstvo koje se dogodilo u blizini. Mladić je tvrdio kako nije počinio nikakav zločin, ali je odbio dati alibi i reći gdje je bio kako bi zaštitio ugled i čast djevojke iz dobre obitelji kod koje je bio. Mladić je na koncu obješen, a djevojka je tek kasnije priznala da je bila s njim i da je on zapravo bio nevin obješen. Zbog toga su nesretni mladić i djevojka nazvani osječkim Romeom i Julijom. [...]

Izvor: http://www.osijek031.com/osijek.php?topic_id=52416#ixzz3u3mflX [30.11.2017.], skraćeno.

Objašnjenje riječi:

izmjestiti: umstellen, versetzen

nevin: unschuldig

obješen: erhängt

Tema 2: Borba

Zadatak 1

Životni cilj

Napišite govor!

Situacija: Na satu hrvatskoga jezika pročitali ste tekst *Životni cilj* Zvonimira Baloga. Budući da je tekst prouzrokovao živu diskusiju u razredu, profesor Vas je zamolio da na ovu zanimljivu temu sastavite govor s naslovom *Trebamo li se svi boriti za isti cilj u životu?* koji ćete uskoro držati pred razredom.

Pročitajte tekst *Životni cilj* hrvatskoga književnika Zvonimira Baloga (privitak 1).

Napišite **govor** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Navedite s kojom se namjerom obraćate razredu!
- Usporedite u tekstu navedene životne ciljeve sa svojim!
- Raspravljajte o pitanju bi li se svi ljudi trebali boriti za isti cilj u životu!
- Uzevši u obzir svoju argumentaciju apelirajte na svoje kolege i kolegice iz razreda za koji bi se cilj trebali najviše boriti u životu!

Napišite 360 do 440 riječi! Jasno označite odlomke!

Zvonimir Balog: *Životni cilj*

Mnogi se oko toga spore što je temeljni cilj života.

Odgovori su različiti. Te da je čovjek rođen da radi, jer je jedina životinja koja ima ruke. Te, da je rođen da sanjari. Te, da je glavni cilj da bude sretan. Te, da bude pametan. Te, jer je iz ljubavi došao na svijet, trebao bi živjeti za ljubav.

Pesimisti drže da pošto ne znamo kako je život nastao, kako je čovjek došao na svijet, da isto tako nikad nećemo znati ni zbog čega je došao na svijet.

Po meni glavni cilj života je život održavati, čuvati vatru života. Pa kad se već mi ne možemo dosjetiti što je glavni cilj života, možda će tu zagonetku riješiti, ili se barem više približiti odgovoru, generacije koje dolaze. Valja pretpostaviti da će biti mudriji, da će se ljudski um i duh sve više razvijati. Da će, kako budu osvajali svemir, širiti dnevni boravak, da će isto tako širiti i spoznaje, kako o svemiru tako i o sebi.

Svakako ne treba zanemariti ni misli dosadašnjih mislilaca koji ističu rad, stvaranje, sanjarenje, igru i ljubav kao cilj života.

No, pošto ne znamo točno što je glavni veliki cilj života, svatko taj nedostatak nadoknađuje malim ciljevima. Svi imamo svakodnevne ciljeve. Jednog dana nam je cilj oprati prozore. Jednog dana nam je cilj posaditi ispred kuće cvijeće. Jednog dana nam je cilj pročitati knjigu. Jednog dana nam je cilj napisati prijatelju pismo...

Osim dnevnih ciljeva imamo tjedne, mjesečne pa i godišnje ciljeve. U te ciljeve spada odluka da ćemo posvetiti više pažnje svom izgledu. Da ćemo učiniti nešto kako bismo dobili koji kilogram. Oni koji imaju previše kilograma, možda će odlučiti skinuti koji kilogram. Ako se baviš planinarenjem, možda ćeš planirati narednih tjedana, mjeseci, osvojiti neki vrh, koji do sad nisi uspio. Možda ćeš odlučiti popraviti koju ocjenu.

Jedan od prekrasnih ciljeva može biti odluka da se osvoji srce osobe u koju smo potajno zaljubljeni.

Kad se na kraju zbroje svi ti mali ciljevi, ispada da život ima i te kako debelog smisla te da je čak prekratak da bi se svi ostvarili. Evo, onda, što možemo postaviti kao jedan od velikih ciljeva: kako život produžiti?

Izvor: Balog, Zvonimir (2013.): Bonton kako da ne postanem klipani/ica u 100 lekcijica. Treća knjiga. Zagreb: Mozaik knjiga, str. 125–126.

DODATNE INFORMACIJE:

Zvonimir Balog (Sveti Petar Čvrstec kraj Križevaca, 1932. – Zagreb, 2014.): pjesnik, pripovjedač i likovni pedagog.

Tema 2: Borba

Zadatak 2

Građanska hrabrost

Napišite otvoreno pismo!

Situacija: Na televiziji pratite diskusiju o građanskoj hrabrosti koju je pokazao mladi muškarac kada je zaustavio pljačkaša ispred dućana i time pomogao prodavačici. Diskutanti kažu da je to bio opasan, ali hrabar čin. Jedan od diskutanata, ministar znanosti, obrazovanja i sporta, zalaže se za treninge građanske hrabrosti u školama. Odlučite napisati otvoreno pismo ministru kako biste izrazili svoje mišljenje o uvođenju tih tečajeva u škole.

Pročitajte članak *Građanska hrabrost počinje u svakodnevnim situacijama* Veronike Brandstätter-Morawietz s internetske stranice *imampetlju.net* od 9. svibnja 2010. (privitak 1).

Napišite **otvoreno pismo** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Odredite razlog koji Vas je naveo da napišete otvoreno pismo!
- Na temelju teksta ustanovite koje su po Vama najvažnije vrste građanske hrabrosti!
- Raspravljajte o pitanju je li bolje hrabro braniti sebe i druge ili šutjeti!
- Uzimajući u obzir svoju argumentaciju prosudite koje bi bilo najbolje ministrovo rješenje u vezi s tečajevima građanske hrabrosti u školama!

Napišite 360 do 440 riječi! Jasno označite odlomke!

Građanska hrabrost počinje u svakodnevnim situacijama

Profesor Dr. Veronika Brandstätter-Morawietz

Izraz „građanska hrabrost“ je često povezan s neustrašivošću, s junačkim djelima. Budući da sam iz Münchena, kao primjer mogu navesti ljude poput Hansa i Sophie Scholl – članove pokreta otpora „Weiße Rose“, koji su riskirali život sa svojom kampanjom – letcima – u borbi protiv nacističke diktature u Njemačkoj. Putem letaka „Weiße Rose“ osudio „je grozne i prekomjerne zločine koji su premašili sve granice“ a koje je činio nacistički režim. Apelirali su [...] na populaciju da živi u skladu sa svojom odgovornošću i da se odupre. U prvom njihovom letku stoji:

„Dok svak čeka da neko drugi krene u akciju, glasnici osvetničkog Nemesis su sve bliže, dok i posljednja žrtva ne bude besmisleno bačena u ždrijelo nezasićenog demona. Dakle, svaki pojedinac – na osnovu svoje odgovornosti kao pripadnik kršćanske i zapadne civilizacije – mora se svjesno boriti i koliko god je u mogućnosti u ovom odsudnom času raditi protiv pošasti čovječanstva, protiv fašizma i bilo kojeg sličnog sistema apsolutne države...“

U veljači 1943 Sophie Scholl je uhvaćena, nakon što je devet mjeseci bila aktivna u pokretu otpora, prilikom distribucije letaka u atriju Sveučilišta u Münchenu, izvijestio je Gestapo. Nekoliko dana poslije pogubljena je zajedno sa svojim bratom Hansom i njihovim kolegom studentom Christophom Probstom. Drugi primjer građanske hrabrosti je Leon Luca Orlando, bivši gradonačelnik Palerma, koji je neustrašivo prkosio organiziranom kriminalu – uvijek pod smrtnom prijetnjom.

Ti ljudi – prosvjedujući protiv kršenja temeljnih građanskih prava, protiv nasilja i protiv prezira prema ljudskosti – smatraju se modelima građanske hrabrosti. Izvanredna hrabrost pojedinaca, međutim, ne smije zasjeniti činjenicu da građanska hrabrost mora biti na djelu u svakodnevnim situacijama, da je ona neophodna u mnogim životnim situacijama, kada ljude vrijeđaju, ismijavaju, ponižavaju, prijete im ili ih napadaju. Građanska hrabrost je važna ne samo u neljudskim političkim sistemima ili u sredinama organiziranog kriminala, nego i u svakodnevnom životu. U mnogim područjima svakodnevnog života možemo svjedočiti diskriminaciji i klimi neprijateljstva – na primjer antisemitizam i ksenofobija, ekskluzija i uznemiravanje na poslu, nasilje nad djecom u obitelji. Svi oblici nasilja moraju biti zaustavljeni želimo li respektabilan i miroljubiv život zajedno – i zato, građanska hrabrost postaje zadaća svakog pojedinca.

[...] Za nasilje nad psihičkim ili fizičkim integritetom osobe postoje svakodnevni primjeri: čovjek je verbalno zlostavljao kolegicu: „R. ne postiže ništa, tipična žena“; Savjetovanja za sporove povodom nasilja u obitelji su u porastu; Mladi napali beskućnika; [...] Prijatelj izgovara antisemitske fraze; Nadzornik daje uvredljive primjedbe o zaposleniku; Žena prišla osobi druge rase u supermarketu i rekla: „Vi ste parazit, vratite se odakle ste došli“; Mladi zlostavljali stariju gospođu gurajući je...

Hrabrost znači djelovanje u slučajevima kad se nekoga tretira na ponižavajući način što se očituje kroz uvredljive izjave, parole, bilo koji vid maltretiranja što u najgorem slučaju može biti i fizički napad. Biti svjedok takvih incidenata, a šutjeti, stajati po strani, ima kobne posljedice: ne samo da žrtva u takvoj situaciji ne dobiva nikakvu pomoć, već tišina može biti pogrešno protumačena kao pristanak i na kraju kao promiscatelj daljnjeg neprijateljstva. [...] A to znači: šutljiva većina koja tolerira diskriminaciju, čini diskriminaciju mogućom. [...]

Iako mnogi ljudi dijele temeljne vrijednosti društvene odgovornosti, uslužnost i solidarnost sa slabijim bližnjima, ta uvjerenja nisu uvijek vidljiva u njihovim akcijama. Kako često čujemo: „Već znam, ja bih trebao intervenirati, ali...“, „Ja želim pokazati građansku hrabrost, ali...“

[...] Osoba posmatra nasilni sukob. Ona vjeruje da bi morala biti istinski hrabra da razdvoji ljude u tučnjavi [...]. Budući da situacija izgleda kao previše opasna za nju, ona ne radi ništa, osobito zato što ne zna kako djelovati alternativno.

[...] Vrlo često, u situacijama koje zahtijevaju građansku hrabrost ciljevi su previše ambiciozni, a kako psihološka istraživanja pokazuju – preambiciozni, nerealni ciljevi imaju demoralizirajući učinak. Više realni pristupi mogu biti: zvati policiju [...], izraziti svoje neslaganje na miran, ali odlučan način. Ako su nerealni ciljevi popraćeni nedostatkom znanja o tome što bi se moglo učiniti, rezultat je osjećaj bespomoćnosti. I to je točno ono gdje je potrebno ohrabivanje građana. [...]

Moramo imati na umu da građanska hrabrost djeluje u teškim okolnostima. Situacije koje zahtijevaju građansku hrabrost obično se odvijaju neočekivano, pozivajući na hitnu akciju; često su te situacije dvosmislene i izazivaju emocionalni pritisak jer mogu uzrokovati negativne i neugodne posljedice. Širok je raspon onoga što riskira osoba koja pokazuje građansku hrabrost: od neugodnosti da sebe pretvori u žrtvu, do gubitka socijalne potpore s takvim teškim posljedicama kao što je npr. gubljenje posla. [...]

Bivši načelnik policije u županiji Baden-Württemberg Erwin Hetger rekao je: „Moramo se riješiti ove ne-kulture gledajući na drugi način...“ Mogli bismo pojačati ovu izjavu – moramo se pretvoriti iz promatrača u glumce. Naš moto bi trebao biti: Tko ako ne ja? Mi smo uzor našoj djeci, našim prijateljima i kolegama, ali i nepoznatim ljudima na ulici [...].

Građanska hrabrost počinje malim koracima:

Gledaj. Slušaj. Govori. [...]

Izvor: <http://imampetju.net/bs/multimedia/citaonica/gradjanska-hrabrost-pocinje-u-svakodnevnim-situacijama> [30.11.2017.], skraćeno.

Objašnjenje riječi:

ekskluzija: Ausgrenzung

građanska hrabrost: Zivilcourage

incident: Vorfall, Zwischenfall

ksenofobija: Fremdenfeindlichkeit

preambiciozan, -zna, -zno: zu ehrgeizig

prezir: Hass

promicatelj: Unterstützer

raspon: Spannweite

spor: Streitfall, Streit

uslužnost: Hilfsbereitschaft

DODATNE INFORMACIJE:

Na univerzitetu Veronike Brandstätter-Morawietz se nekoliko godina rade treninzi građanske hrabrosti. U nekoliko modula utemeljenih na teoriji sudionici mogu dobiti znanja i kompetenciju za adekvatnu intervenciju u raznim scenarijima građanske hrabrosti.

Izvor: <http://imampetju.net/bs/multimedia/citaonica/gradjanska-hrabrost-pocinje-u-svakodnevnim-situacijama> [30.11.2017.]

Tema 3: Popularnost

Zadatak 1

Problemi novih generacija

Napišite raspravu!

Pročitajte članak *Selfiemanija* Ane Lučin iz časopisa *Modra lasta* iz lipnja 2016. godine (privitak 1).

Napišite **raspravu** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Sažmite svojim riječima glavne informacije iz teksta!
- Na temelju teksta diskutirajte koliko je selfiemanija postala važna u našem društvu!
- Iznesite svoje mišljenje o pozitivnim i negativnim posljedicama ovoga trenda!

Napišite 405 do 495 riječi! Jasno označite odlomke!

Selfie! Digitalna zona

Selfiemanija

Prisutnost na društvenim mrežama postala je dio naše svakodnevnice, a „život“ u virtualnom svijetu s vremenom je postao zaslužan za nastanak mnogobrojnih trendova. Jedan od njih je učestalo objavljivanje selfija...

Ana Lučin

S fotografijama uljepšanima do savršenstva prve su počele slavne osobe, a ubrzo nakon toga počeli su ih slijediti i fanovi. Danas gotovo nema vlasnika pametnog telefona koji može odoljeti izazovu kreiranja savršene fotografije, s pomoću mnogobrojnih alata koji se nude.

Prema riječima Nataše Basanić Čuš, profesorice psihologije i koordinatorice projekta Zdravi grad Poreč, aktualni trend selfija nedvojbeno je obilježje komunikacije, prezentacije i načina života mladih. Uz napredak tehnologije, na stvaranje tog trenda utjecalo je i isticanje materijalnih vrijednosti, vrednovanje uspjeha kroz samopouzdanje građeno na temelju izgleda, trendovski način odijevanja te poistovjećivanje s idolima koji su brzo i lako došli do novca. Navedeni vrijednosni sustav promoviraju i mediji te znatnom broju mladih sve navedeno postaje „savršena“ slika sebe i svijeta.

ZAŠTO TAKO VOLIMO SELFIFE?

Većina svjetskih istraživanja o trendu selfija pokazuje da takvu vrstu fotografija izrađuju sve generacije, no u najvećoj ih mjeri

ipak preferiraju tinejdžeri. Najčešće to čine zbog privlačenja pozornosti i podizanja samopouzdanja, ali i zabave. „Djecu se danas više nego ikada uči tome da su divni, pametni i savršeni kako bi im se gradilo samopouzdanje, što je načelno dobro. No čini se da je izgubilo mjeru i ne temelji se nužno na stvarnom uspjehu pa djeca postaju ovisna o neprestanom divljenju drugih“, ističe koordinatorica Zdravoga grada Poreč, dodajući kako im upravo taj trend pruža mogućnost da izazovu to željeno divljenje. „Danas već stasaju prve generacije odraslih osoba koje su i same razvile neku video medijsku ovisnost. Oni prakticiraju selfi-prezentaciju, koriste se društvenim mrežama i ovisni su o divljenju drugih, dok su svojoj djeci ujedno odgojni modeli. Taj nam trend govori da je najveći izazov za sadašnjost i budućnost naći način da nove generacije osnažimo za postizanje samopouzdanja i uspješnu prezentaciju, ali u sklopu umjerenog izlaganja sebe i svog života javnosti“, objašnjava profesorica Basanić Čuš.

GDJE ZAPRAVO NASTAJE PROBLEM?

Tinejdžeri po prirodi imaju potrebu za isticanjem i vidljivošću

u krugu vršnjaka, što je danas, uz modernu tehnologiju, lakše nego ikad. Putem selfija tako u svakom trenutku možete brzo zadovoljiti važne psihološke potrebe za moći, zabavom i pripadanjem. No to se odnosi samo na virtualni svijet, dok u onome stvarnome često ostajemo – sami.

Osobnim predstavljanjem putem fotografija u najboljem svjetlu, u bilo koje vrijeme, s bilo kojeg mjesta, i to uz izazivanje odobravanja drugih, jačamo samopouzdanje. Nažalost, takvo je samopouzdanje vrlo labilno jer ovisi isključivo o vanjskim poticajima i pohvalama te nije utemeljeno na stvarnom uspjehu, odnosno vrijednostima koje daju istinski oslonac. „Mladi po pravilu ne računaju na velik rizik da će putem društvenih mreža biti povrijeđeni i ismijani među vršnjacima. Mnoga se osjetljiva djeca s ružnim posljedicama svojih javnih objava poslije vrlo teško nose“, upozorava koordinatorica.

Potreba za potporom i divljenjem na račun uljepšanih selfija s vremenom može prerasti u ozbiljan problem i zarobiti osobu, na sličan način kao što to čini svaka ovisnost. U tom je slučaju, savjetuje profesorica Basanić Čuš, najvažnije tražiti druge načine za-

dovoljavanja potreba, kroz izravni kontakt s prijateljima, roditeljima i poznanicima. Vrlo je važno birati načine druženja i slobodno vrijeme ispuniti osobama, odnosno

sadržajima koji će pokazati naše stvarne kvalitete i vrline. A naše su kvalitete, vrline i jake strane mnogo više nego frizirani fizički izgled u najboljem izdanju. Ako sami ne

možete prevladati taj problem, naš je savjet da potražite potporu stručnjaka, po mogućnosti psihologa u školi ili zajednici. ■

Izvor: Modra lasta, broj 10, 2015./2016., str. 20–21.

Objašnjenje riječi:

odoljeti: standhalten, widerstehen

poistovjećivanje: Identifizierung

stasati: heranwachsen

Tema 3: Popularnost

Zadatak 2

Nakitom do uspjeha

Napišite pismo čitatelja!

Situacija: U časopisu *Modra lasta* pročitali ste članak *Jednostavnim šarenim nakitom do uspjeha* koji prikazuje kako je djevojka Bella uspješno pokrenula tvrtku. Pismom čitatelja želite motivirati čitatelje i čitateljice kako bi i oni uspješno ostvarili svoje snove.

Pročitajte članak *Jednostavnim šarenim nakitom do uspjeha* Ozrena Podnara iz časopisa *Modra lasta* iz svibnja 2016. godine (privitak 1).

Napišite **pismo čitatelja** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Navedite poslove kojima se mladi mogu baviti u slobodno vrijeme i na taj način zaraditi nešto novaca!
- Objasnite je li način na koji je Isabella pokrenula posao za Vas motivirajući!
- Apelirajte na čitatelje i čitateljice, koristeći vlastitu argumentaciju, kako bi i oni trebali uspješno slijediti i ostvariti svoje snove!

Napišite 315 do 385 riječi! Jasno označite odlomke!

Jednostavnim šarenim nakitom do uspjeha

Od sjaja u oku tinejdžerice do višemilijunskoga poslovnog pothvata! Priča o Origami Owlu nadahnjuje i potiče generacije mladih poduzetnika da i sami ciljaju visoko.

Ozren Podnar

Isabella Weems (19) djevojka je iz Arizone koja vodi Origami Owl. Ta popularna kompanija i istoimena mrežna stranica okupljaju desetine tisuća ljudi na izradi i prodaji nakita. Bella, kako je zovu bližnji, pokrenula je posao 2010., kad joj je bilo 14 godina, tražeći način da zaradi dovoljno da si kupi automobil za 16. rođendan. Ostvarila je taj san i mnogo više toga. Nije samo kupila bijeli terenac koji je nazvala Alice nego je kompanija koju je pokrenula postala fantastično uspješna i svjetski poznata. U 2014. je Origami Owl (što znači Origami-sova) imao 520 milijuna dolara prihoda i zapošljavao više od 300 radnika! A za to su ostvarenje Belli bile potrebne samo dobra ideja, komunikativnost i upornost.

BABYSITTING NIJE BIO DOVOLJAN

Kad su joj prije šest godina roditelji Chrissy i Warren rekli da će morati sama zaraditi za auto koji je željela, najprije je pokušala s čuvanjem djece, ali je nakon nekoliko mjeseci uštedjela samo 350 dolara. Zaključila je da tim tempom neće skupiti dovoljno do roka koji

si je postavila. Požalila se roditeljima, a oni su joj obećali dati još 350 dolara da pokrene vlastiti posao. Potražila je ideje na internetu i odabrala nakit, konkretno medaljone s lančićima i hamajlijama (talismanima), koje korisnici mogu kombinirati po ukusu. „To mi se učinilo zanimljivim i zabavnim. Mama i ja često smo odlazile u trgovinu s perlicama mnogo prije nego što mi je palo na pamet zaraditi na bižuteriji“, otkrila je poslovnom magazinu Forbes. „Medaljoni su odavno popularni pa sam pomislila da bih mogla izrađivati medaljone s hamajlijama koji se mogu stavljati u njih.“

Isabella je dizajnirala prvu liniju proizvoda za poduzeće, uključujući glavni artikl *Living Locket* (u prijevodu: Živi medaljon). To je šupalj privjesak s prozirnom prednjom stranom, u koji se stavljaju raznolike šarene hamajlije koje se vide kroz staklo.

KAKO JE „SOVA“ POLETJELA

Da bi pogurala biznis, Bella je održavala zabave u svojoj kući, gdje su prijatelji i rodbina mogli zasebno kupovati lančice (po cijeni od 12 do 22 dolara), medaljone (od 14 do 46 dolara) i ha-

majlije (po pet dolara). Potom su te dijelove mogli spajati po volji i stvarati jedinstvene kombinacije. Nakon pozitivnih reakcija posjetitelja, koji su nakon svake zabave reklamirali nakit noseći ga uokolo, Bella je u studenome 2011. uz majčinu pomoć zakupila štand u trgovačkom centru. Prvih je tjedana prodaja bila slaba pa im je obiteljski prijatelj posudio sredstva da plate najamninu za iduće razdoblje. Uslijedila je blagdanska sezona, u kojoj su stvari krenule nabolje – do Nove su godine prodale nakit u vrijednosti od 60.000 dolara! Mnogi su kupci nabavili nakit kao dar i slali ga bližnjima širom Sjedinjenih Država. Uskoro su Bellu zasuli pozivima iz raznih krajeva Amerike s tisućama narudžaba. „Ljudi su mislili da smo mi nekakva golema kompanija, a ne samo dvoje ljudi sa štandom u trgovačkom centru. Bio je to trenutak da pokrenemo mrežnu stranicu i prodajemo nakit preko interneta“, prisjeća se Bella. Kako je posao rastao, Weemsovi su angažirali druge dizajnere i predložili im da i oni priređuju zabave za prodaju nakita. Dizajnerima s kojima surađuje Origami Owl jeftino prodaje sastavnice nakita, to jest medaljone, lančice i hamajlije. Dizajneri od toga slažu gotove

proizvode i prodaju ih na kućnim zabavama po višoj cijeni, dajući postotak Origami Owlu. Zabave namijenjene prodaji pokazale su se izvrsnom idejom jer se mladi ionako vole okupljati, a kad su već tamo, mnogi kupe poneki artikl za sebe ili za voljene. A od svakog prodanog proizvoda Origami-sova dobije dio.

MEDALJONI OSVAJAJU SVIJET

Bellin je biznis tako narastao da danas surađuje s više od 60.000 dizajnera, većinom žena tridese-

tih godina. Tvrtka je prošle godine zakoračila u Kanadu i Portoriko, a razmatra širenje i na Meksiko i Europu. Razumije se da Isabella ne djeluje sama. Podupiru je i pomažu članovi uže i šire obitelji, od kojih neki imaju iskustva u biznisu. Danas gotovo 20-godišnjakinja, Bella želi naučiti što je više moguće o vođenju kompanije pa studira ekonomiju na Državnom sveučilištu u Arizoni. Kad joj završe predavanja, vraća se u ured i usvaja znanja o raznim aspektima posla. „Uvijek sam vjerovala da čovjek može učiniti što god zamisli.

Imajući pred očima cilj (automobil), provela sam sate i sate priređujući zabave za prodaju nakita, umjesto da se družim s frendicama. Nisam dopustila da me išta omete“, kaže jedna od najbogatijih mladih poduzetnica na svijetu. „Naučila sam da je za uspjeh potrebno okružiti se s ljudima koji nadahnjuju i ohrabruju. Okružite se s onima koji pozitivno utječu na vas i s kojima možete raditi u prijateljskom tonu. Slijedite svoje snove koliko god imali godina i vjerujte u sebe.“ ■

Izvor: Modra lasta, broj 9, 2015./2016., str. 40.

Objašnjenje riječi:

hamajlija: Amulett; Gegenstand, dem magische Kräfte zugesprochen werden

ometati: behindern

terenac: Geländewagen

zasuti: zuschütten, eindecken

